

Mor l'escriptora Teresa Pàmies

Visca les utopies!

Sergi Picazo
BARCELONA

S'accontenten els adjectius. Intel·lectual compromesa. Personalitat irreductible. L'escriptora de l'exili. Dona valenta. Històrica dirigent de l'esquerra catalana. Una de les últimes veus de la generació de la Guerra Civil espanyola. Exemple per a feministes. Antifranquista i comunista fins a les últimes conseqüències. La vida política de Teresa Pàmies va quedar marcada per un somni: en paraules seves, "volem saber què era construir una societat socialista. A la meua edat i a l'època, era apassionant. En vaig aprendre molt". Tanmateix, la seva vida política va ser un somni frustrat.

Tot va començar a Balaguer un octubre del 1919. La filla del dirigent marxista Tomàs Pàmies va viure 92 anys d'intensitat de lluita pel comunisme i d'exili del franquisme. Quan tenia 12 anys neix la II República. Però als 17 esclata la Guerra Civil i als 20 ha de fugir de Catalunya. Amb 26 anys va viure la fi de la Segona Guerra Mundial, amb 49 anys va somiar durant el Maig del 68 de París i, quan Franco agonitzava al llit, ella ja tenia 56 anys. Dirigent del PSUC des del principi, va dedicar tots els esforços a la utopia comunista. El seu company, colze a colze, va ser el mític líder comunista català Gregorio López Raimundo. L'època política de Pàmies va

A l'esquerra, Pàmies en un míting durant la Guerra Civil. A la dreta, en les eleccions del 80, espera el seu company López Raimundo ■ COSSETÀNIA / EUROPA PRESS

Militant del PSUC des dels anys 30. Va fugir a l'exili per continuar la lluita a Mèxic i a l'Est d'Europa

començar quan era un infant repartint la revista *La Batalla del Bloc Obrer i Camperol*, perquè el seu pare n'era un dels diri-

gents. Als anys de la República, va entrar a militar a les files de les joventuts del PSUC. Va destacar com a fundadora, amb altres companyes, de l'Aliança Nacional de la Dona Jove. L'esclat de la Guerra Civil va estroncar la seva primavera. El cop més dur. Separa la seva família, l'obliga a l'exili a risc de morir i l'empenya a un viatge de 32 anys de durada. L'instant més amarg, citat pel periodista Josep Maria Huertas, li va causar el record d'un grup de ferits i mutilats, mig despullats, que, tot i el fred, sortien de l'hospital militar de Vallcarca el gener del 1939 demanant als qui fugien que no els abandonessin. "La

certesa que els republicans vam sortir de Barcelona i vam deixar enrere aquells homes sempre ens avergonyirà", va explicar anys després a *Quan érem capitans*. L'hivern més dur va començar en un camp de refugiats a França, però de seguida es va unir a la *Résistance*.

La fugida eterna la va fer passar per França i més tard, Cuba, la República Dominicana i, finalment, a Mèxic, on va poder fixar una primera residència a l'exili. Allà va estudiar periodisme a la Universitat Femenina. El 1947, però, va canviar Mèxic per fer ràdio a l'Est d'Europa. Primer, a Belgrad, i després, durant molts anys, a

Ràdio Praga fent emissions clandestines en castellà i català per a l'Espanya antifranquista.

El juliol de l'any 1971 torna a Catalunya i inicia la seva carrera literària. El seu primer llibre, *Testament a Praga* (1971), escrit en col·laboració amb el seu pare sobre la seva època a Txecoslovàquia, és un gran èxit. La seva darrera obra, també alhora política i personal, és *Informe al difunt*, en què explica a qui va ser el seu marit, López Raimundo, què va passar els mesos abans de la seva mort. Pràcticament tota la seva obra literària és un testimoni fonamental de la Guerra Civil, la clandestinitat i la Tran-

sició a la democràcia. Com va dir fa uns anys l'escriptor Vicenç Riera Llorca, "la història social i política detallada del nostre poble no pot prescindir de records com els de Pàmies".

Al cap d'uns anys, tot el que somiava Pàmies i la seva generació es va podrir entre teranyines. No hi havia sorra de platja sota les llambordes. A Teresa Pàmies, però, li escauria l'epitafi que ella va escriure al seu pare: "A vos, si mai us fan un homenatge a Balaguer, no serà amb placa a la porta d'un hotel, sinó a les muralles de la presó. El seu text podria dir: «Aquí reposen les despulles d'un gran somniatruites»." ■

Les reaccions

“Va ser un dels fills que va relligar les tradicions d'un país que va córrer el perill gran de trencar-se”

Artur Mas
PRESIDENT DEL GOVERN

“Ha tingut un paper molt important per la seva reivindicació dels vençuts. Testimoni insubstituïble”

Ferran Mascarell
CONSELLER DE CULTURA

“Era una dona de gran caràcter, molt lluitadora, intel·ligent i amb una àmplia cultura autodidacta”

Santiago Carrillo
EXDIRIGENT DEL PARTIT COMUNISTA

“Deia que li havien negat la condició de literata, i deia: «És igual, jo només aspiro a ser una cronista»”

Laura Borràs
PROFESSORA DE LITERATURA (UB)

“Avui ens falta una gran escriptora, un exemple de lluita i de llibertat per al país i els drets socials”

Joan Herrera
SECRETARI GENERAL D'ICV

“Si podem votar, manifestar-nos o llegir en català és gràcies a gent com la Teresa Pàmies”

Ernest Folch
EDITOR DE PÀMIES

“Compromesa amb cada moment que va viure, amb el seu gènere i amb el relat d'un temps i un país”

Anna Simó
PORTAVEU D'ERC

“Combinava la seva independència amb un gran respecte a les persones que tenia al seu voltant”

Josep Maria Espinàs
ESCRITOR

“Esperit irreductible de qui va viure els avatars de la convulsa història de Catalunya al segle XX”

Xavier Trias
ALCALDE DE BARCELONA

“A casa els pares, «Testament a Praga» era gairebé de lectura obligada per ser una persona com cal”

Queco Novell
PERIODISTA

“Una escriptora que ha donat testimoni de l'exili republicà català i de la lluita contra la dictadura”

Jordi Miralles
COORD. GRAL. EUJA

“El seu nom és sinònim de fermesa. La seva és una obra que relata períodes importants del país”

Omnium Cultural
ENTITAT